

IZLAGANJE "KRIMINALITET VEZAN ZA DROGU - PROPISI I PRAKSA"
sa savjetovanja "Posljedice ovisnosti i prevencije" održanog u Opatiji, 20. i 21.
studenog 1995. godine
(Organizirano od strane "AIESEC - Međunarodne organizacije studenata ekonomije i
managmenta" i Komisije za drogu Vlade Republike Hrvatske")

Božica Cvjetko

Zamjenica državnog odvjetnika Republike Hrvatske

Zaprimljeno: 11.11. 1995.

1. UVOD

Državno odvjetništvo Republike Hrvatske svake godine na osnovu statističkih pokazatelja svih državnih odvjetništava u Republici Hrvatskoj redovito prati kriminalitet vezan za drogu punoljetnih i maloljetnih osoba, te tako prikupljene podatke dostavlja svim tijelima nadležnim za praćenje i poduzimanje mjera za smanjenje te pojave.

Uvodno, međutim, treba najprije nešto reći o kaznenopravnim propisima koji govore o drogi.

Odredbe o drogi sadržane su u članku 196. Osnovnog krivičnog zakona Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu OKZRH) koji nosi naziv "Neovlaštena proizvodnja i stavljanje u promet opojnih droga" i u članku 197. istog zakona koji nosi naziv "Omogućavanje uživanja opojnih droga".

U stavku 1. članka 196. OKZRH predviđena su dva osnovna oblika ovog kaznenog djela i to: neovlaštena proizvodnja i neovlašteno stavljanje u promet stvari ili preparata koji su proglašeni opojnom drogom, te je propisana kazna zatvora u trajanju od 1 do 10 godina.

U stavku (2) istog propisa predviđeni su kvalificirani oblici ovog kaznenog djela, tj. "ako je naprijed navedeno djelo počinilo više osoba koje su se udružile, odnosno ako je počinitelj organizirao mrežu preprodavača ili posrednika". Za ove oblike kaznenog djela propisana je kazna zatvora od najmanje 3 godine.

Nadalje u stavku (3) istog propisa kriminalizirano je neovlašteno pravljenje, nabavljanje, posjedovanje ili davanje na upotrebu opreme, materijala ili supstancija za koje se zna da su namijenjene za proizvodnju opojnih droga. Za takvo je ponašanje propisana kazna zatvora od 6 mjeseci do 5 godina.

Odredba stavka (3) je nova odredba koja je u mjesecu lipnju 1990. godine uskladen s Konvencijom o suzbijanju ilegalnog prometa opojnih droga i ona

inkriminira pripremne radnje u vezi s opremom, materijalom i supstancijama za proizvodnju opojnih droga. Kako naše kazneno zakonodavstvo poznaje institut kažnjivosti pripremnih radnji, to je unesen ovaj novi stav.

Članak 197. OKZRH koji nosi naziv "Omogućavanje uživanja opojnih droga" u stavku (1) kaže: "tko navodi drugoga na uživanje opojne droge ili mu dade opojnu drogu da ju uživa ona ili druga osoba, ili stavi na raspolaganje prostorije radi uživanja opojne droge ili na drugi način omogući drugome da uživa opojnu drogu, kaznit će se zatvorom od 3 mjeseca do 5 godina".

U navedenom propisu predviđen je osnovni oblik ovog kaznenog djela, dok je u stavku (2) predviđen kvalificirani oblik kada je djelo počinjeno prema maloljetniku, dakle prema osobi koja još nije navršila 18 godina života, ili prema više osoba, ili je djelo izazvalo osobito teške posljedice. U tom slučaju počinitelj će se kazniti zatvorom od 1 do 10 godina.

2. STANJE I KRETANJE KRIMINALITETA VEZANOG ZA DROGU

Zadnji potpuni podaci s kojima raspolaže Državno odvjetništvo Republike Hrvatske su oni iz 1994. godine, kada je državnim odvjetništvima za kazneno djelo neovlaštene proizvodnje i stavljanja u promet opojnih droga iz članka 196. OKZRH i kazneno djelo omogućavanja uživanja opojnih droga iz članka 197. OKZRH podnesene kaznene prijave protiv 612 **punoljetnih osoba**, što predstavlja porast od 19% u odnosu na 1993. godinu, kada je za ta kaznena djela prijavljeno 516 osoba.

Ako broj prijavljenika usporedimo sa 1990. godinom, onda taj porast iznosi skoro 3 puta više (612:160).

Broj optuženih osoba tijekom 1994. godine u odnosu na 1993. godinu porastao je za 22% (356:292), dok taj porast u odnosu na 1990. godinu iznosi 2,5 puta više (356:110).

Broj osuđenih osoba tijekom 1994. godine u odnosu na prethodnu godinu porastao je također za 55% (180:116), dok porast u odnosu na 1990. godinu iznosi 78%.

Tijekom 1994. godine za kazneno djelo iz članka 196. i 197. OKZRH izrečeno je 85 kazni zatvora, 93 uvjetne osude i jedna novčana kazna.

Kad promatramo teritorijalnu rasprostranjenost ove vrste kaznenih djela u odnosu na punoljetne osobe, najveći broj prijavljenika nalazimo na području Okružnog državnog odvjetništva Split (127), Okružnog državnog odvjetništva Zagreb (92), Okružnog državnog odvjetništva Rijeka (85), a zatim slijede Okružno državno odvjetništvo Dubrovnik (65) i Okružno državno odvjetništvo Pula (61).

Što se tiče strukture kriminaliteta vezanog za drogu tijekom 1994. godine oko 80% svih prijavljenih, optuženih i osuđenih osoba počinilo je kazneno djelo neovlaštene proizvodnje i stavljanja u promet opojnih droga iz članka 196. OKZRH, dok 20% čine počinitelji kaznenog djela omogućavanja uživanja opojnih droga iz članka 197. OKZRH.

Kada govorimo o kriminalitetu vezanom za drogu **mladih punoljetnih osoba** (osobe od navršene 18 do navršene 21 godine života), onda možemo ustvrditi da je broj počinitelja za kazneno djelo neovlaštene proizvodnje i stavljanja u promet opojnih droga iz članka 196. OKZRH u 1994. godini u odnosu na 1993. godinu porastao za 25,3% (84:67), a u odnosu na 1990. godinu čak 5 puta (84:14).

Broj prijavljenih mladih punoljetnih osoba za kazneno djelo omogućavanja uživanja opojnih droga iz članka 197. OKZRH je, pak, u 1994. godini gotovo identičan broju iz 1993. godine (40:38), međutim tijekom 1994. godine u odnosu na 1990. godinu broj prijavljenih iznosi 4 puta više (124:24).

Što se tiče teritorijalne rasprostranjenosti prijavljenih mladih punoljetnih osoba u promatranom petogodišnjem razdoblju (1990. - 1994.) koncentracija ove dobne skupine uočljiva je na području Okružnog državnog odvjetništva Split (23,5%), Rijeka (17%), Šibenik (15%), Zagreb (12%) i Pula (8%). Slijedi da područja ovih pet državnih odvjetništava obuhvaćaju 75% svih prijavljenih mladih punoljetnih osoba. Što se tiče **maloljetnih osoba** (osobe do navršene 18 godine života) u promatranom razdoblju 5 godina na području Republike Hrvatske za ovu vrstu kriminaliteta prijavljena je ukupno 41 maloljetna osoba.

Broj prijavljenih maloljetnika u 1994. godini identičan je broju iz 1993. godine

(41:41). Iako se radi o malim apsolutnim brojevima i činjenici da tijekom 1993. godine u odnosu na 1992. godinu došlo do porasta od čak 70,78% (41:24).

Nadalje, u odnosu na 24 maloljetnika pokrenut je kazneni postupak, dok je deseterici maloljetnika zbog izvršenja ovih kaznenih djela izrečena odgojna mjera.

Objekt kaznenih djela koja su počinile punoljetne, mlade punoljetne i maloljetne osobe su različite vrste droga kao marihuana, hašiš, heroin, kokain, ecstasy, LSD, heptanon i amfetamin. Kokain nalazimo na području Bjelovara, Osijeka i Splita, a heroin na području Dubrovnika, Osijeka, Požege, Rijeke, Splita, Šibenika, Varaždina, Zadra i Zagreba. Tablete ecstasy su predmet izvršenja ovih kaznenih djela na području Rijeke, Zadra i Zagreba, dok LSD nalazimo na području Siska i Splita.

Prema podacima prikupljenim od državnih odvjetništava slijedi da se droga na različite načine unosi u Republiku Hrvatsku, pa je tako jedna osoba na području Bjelovara drogu hašiš poslala u pismenoj pošiljci, dok je na područje Osijeka čak iz Kolumbije stigla pošiljka od 15 kg kokain hidroklorida, koji je bio pakiran u vrećicama za kavu. Također je na područje Zagreba iz Engleske stigla droga marihuana pakirana u video kazeti.

3. KAZNENA POLITIKA U REPUBLICI HRVATSKOJ U ODNOSU NA KRIMINALITET VEZAN ZA DROGU

Već je naprijed napomenuto da je tijekom 1994. godine za kazneno djelo neovlaštene proizvodnje i stavljanja u promet opojnih droga iz članka 196. OKZRH i kazneno djelo omogućavanja uživanja opojnih droga iz članka 197. OKZRH izrečeno 85 kazni zatvora, 93 uvjetne osude i jedna novčana kazna.

Kako bi imalo bolji uvid u kaznenu politiku sudova za ova kaznena djela, Državno odvjetništvo Republike Hrvatske načinilo je analizu trajanja kazne zatvora za razdoblje od 1. siječnja 1992. do 31. prosinca 1994. godine.

Promatrajući tu vrstu sankcije ustanovili smo da je od ukupno 155 počinitelja kaznenih djela, kojima je takva kazna izrečena, 86 ili 55,5% onih kojima je izrečena kazna u trajanju od jedne godine, 52 ili 33,6% onih kojima je izrečena kazna zatvora od 1 do 2 godine, dok je u 10 ili 6,5% slučajeva izrečena kazna zatvora u trajanju od 2 do 3 godine, u 6 ili 3,8% slučajeva kazna zatvora u trajanju od 3 do 5 godina, te u

jednom ili 0,6% slučajeva kazna zatvora u trajanju od 5 do 7 godina.

4. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Zaključno možemo ustvrditi da se u razdoblju od 1990. do 1994. godine u Republici Hrvatskoj radi o kontinuiranom porastu broja počinitelja ove vrste kaznenih djela i to svih dobnih skupina, te organiziranoj vrsti kriminala.

Nadalje, kao što je već ranije napomenuto, radi se o vrlo blagoj kaznenoj politici, koja obzirom na moguću zaradu stimulira na vršenje ovih kaznenih djela.

Posebno, naravno, zabrinjava porast broja prijavljenih mladih punoljetnika (osobe do navršene 18 do navršene 21 godine života) i maloljetnika (osobe do navršene 18 godine života). Na prvi pogled mali apsolutni brojevi zbog prikrivenosti pojave i složenosti njezinog pravovremenog otkrivanja govore u prilog tvrdnji da postoji jedan znatno veći i nezanemarivi broj neotkrivenih počinitelja. Ovo se posebno odnosi na maloljetne osobe kod kojih se problem uživanja droge, pa onda uz to u velikom broju slučajeva i činjenje kaznenih djela javlja upravo u toj dobi, međutim, pojava se otkriva i nekoliko godina kasnije.

Svi ovi podaci s jedne strane iziskuju hitno poduzimanje strogo programiranih mjera prevencije radi suzbijanja zlouporabe droge, a s druge strane dosljedni progon počinitelja ovih kaznenih djela. Sve ovo se naravno ne može provoditi stihijski, već na državnoj razini i sa čvrstim programima. Iz tog razloga je nužno da Vlada Republike Hrvatske hitno prihvati Nacionalni program za suzbijanje zlouporabe droge, kako bi se prišlo njegovom provođenju. Nadalje, iako se već duže vrijeme govori o tome da će biti donesen i poseban Zakon o drogi, a što je želja svih onih koji su na bilo koji način u nadležnim ministarstvima vezani za tu

problematiku, takva odluka od strane vlade još nije donesena. Donošenje samog zakona doduše ne bi smanjilo problem droge, ali bi obuhvaćanjem ukupne problematike bio jasan putokaz za buduće postupanje.

Također u cilju prevencije zlouporabe droga trebalo bi donijeti takav Zakon o socijalnoj skrbi, koji bi s jedne strane kroz razne oblike rada pružao pomoć roditeljima u odgoju djece, a s druge strane potporu mladeži kroz izvanškolsku izobrazbu, šport, igre i zajednička druženja, organizaciju odmora djece i mladeži, te posebno savjetovanje mladeži. Ono što je sigurno najvažnije je svakako razvijanje kod mladih kritičke sposobnosti odlučivanja, kao i razvijanja odgovornosti prema sebi i drugima.

I što još sasvim na kraju reći? Bez preveniranja konzumacije opojnih droga, nema ni preveniranja kriminaliteta vezanog za drogu. I jedno i drugo stoje u međusobnoj čvrstoj vezi. Rješenje tog problema, a što svi znamo, traži multidisciplinarni pristup, te posebno kod maloljetnih osoba ne samo angažman državnih organa i institucija, već i nevladinih organizacija, odnosno kasnije vršenje kaznenih djela. Sve ovo naravno uz pomoć mladeži.

Prošle godine dana 3. i 4. veljače u Wurzburgu, Njemačka održan je simpozij o drogi pod nazivom Sucht und Sehnsucht - problemi zlouporabe droge.

Niti u jednom govornom jeziku navedene riječi koje imaju isti korijen tako zorno po svom značenju ne govore o uzroku i posljedici problema o kojem mi danas ovdje govorimo. Jer, Sehnsucht - znači čežnja, a Sucht - bolest - droga. Da li svi mi zajedno ovdje i oni koji tu nisu, a rade isti posao, bez da to ostane mrtvo slovo na papiru, možemo posebno kod naše djece i mladeži otkloniti ili barem ublažiti tu čežnju da njena posljedica ne bude najprije ljepilo, marihuana, pa hašiš i napokon sve ono pred čime bismo najradije zatvorili oči.